

SPRAVODAJ OBCE LIPTOVSKÝ PETER

ROČNÍK XIX.

JÚN 2019

Č.

Hasiči sa vrátili z Mikuláša na novom aute

Vozový park nášho dobrovoľného hasičského zboru je opäť o niečo bohatší. Ako pred časom slúbilo ministerstvo vnútra našim hasičom, že do ich garáže dodá šikovné zásahové autíčko, teraz slovo dodržalo. Stalo sa tak 10. mája na Námestí osloboditeľov v Lipt. Mikuláši, kde im zástupcovia ministerstva vnútra odovzdali kľúče od vozidla Iveco Daily. Odovzdávanie vozidiel sa okrem nášho a desiatich hasičských zborov zúčastnila ministerka vnútra Deni-

sa Saková, štátny tajomník Rudolf Urbanovič a tiež viacerí starostovia obcí, medzi nimi aj Anna Papajová, ktorá s našimi hasičmi (na fotografii) zdieľala spoločnú radosť. Peterskí požiarnici veria, že nové zásahové vozidlo bude prínosom pre ich hasičský zbor a podnieti záujem o toto povolanie, šport i záľubu u mladších ročníkov. Želáme hasičom, aby im auto dobre slúžilo, vždy ich bezpečne dopravilo do cieľa a najmä zdravých a živých späť domov. (r)

Projekty pomáhajú

Obecný úrad pripravuje tohto roku rekonštrukciu cesty pri bytovkách č. 240 až 242 a tiež pri bytovkách č. 11 až 14, z časti aj revitalizáciu parkovacích plôch, chodníkov v ich blízkosti spolu s výmenou teplovodov z kotolne PK4.

Do týchto programov investuje spolu cca 120 tisíc eur. V blízkom období dôjde aj k výmene okien a dverí na peterskom Dome smútku.

O finančné zdroje na tento účel požiada obec cez vyhlásené výzvy Miestnej akčnej skupiny Horný Liptov. Ako nás informovala starostka Anna Papajová, obecný úrad má v pláne ešte tohto roku požiadať cez projekty Ministerstva vnútra SR o ďalšie finančné prostriedky na kamerový systém a výmenu opotrebovaného trávnikára na multifunkčnom ihrisku. (r)

• Snímka: Michal Mikláš

Staviame my máme. . .

Žiadne dohady, máme sa u nás budovať v predvečer sviatku Duha Sv. K tejto tradícii sa priklonili aj obce v blízkom okolí, napr. v Dovaľove, v Jamníku a pod. Bolo tomu tak aj teraz, 8. júna. Dedina ožila spevom dievčienec, ktoré niesli veniec, aby ho chlapi - požiarnici vztýčili v strede obce. A veru bol to pekný výkon, vyžadujúci si skúsenosť, hodný početných mladých i starších divákov a potlesku. Symbol hojnosti a plodnosti všetkého živého tak opäť zavial nad našimi hlavami na samom prahu vrcholiaceho leta. (r)

Juniáles otvoril bránu

Medzinárodný deň detí tento rok dátumom presne zapadol do soboty a nie leďakej, ale snečnej, čo bol po daždivom a studenom máji hotový zázrak. Na peterskom ihrisku, deti našli všetko, čo k takému dňu patrí: hry, maľovanie na tvár, zoznámenie sa s novým požiarnickým autom a množstvo ďalších atrakcií, nehovoriac o sladkých odmenách pre súťažiacu deti. Pre deti a rodičov obecný úrad pripravil guláš a iné občerstvenie. Účasť na tomto sviatku bola skutočne hojná a bolo vidieť, že rodičom, ktorí sprevádzali

svoje ratolesti, dobre padlo stráviť snečné popoludnie práve týmto spôsobom. Samozrejme, nechýbala dobrá hudba a skvelá atmosféra, ktorá oslavu detstva zmenila na juniáles. Ten vo vynikajúcej nálade pokračoval až do neskorých večerných hodín. (r)

Zmluva je podpísaná, robia sa kontroly

Tradičné letné kultúrne akcie sa tohto roku v Liptovskom Petre konať nebudú. Dôvodom je re-konštrukcia kultúrneho domu a obecného úradu, na ktorú obec dostala z operačného programu Kvalita životného prostredia na „Zníženie energetickej náročnosti polyfunkčnej budovy obce Liptovský Peter“ nenávratný finančný príspevok 334 652,41 eur.

Cieľom projektu, ktorý si obec pred časom podala, je zvýšiť energetickú hospodárnosť s minimálnym dopadom na životné prostredie, čím súčasne dôjde aj k zníženiu finančnej náročnosti chodu tejto polyfunkčnej budovy. Spomenutá suma však tvorí 95 percent nákladov.

O zvyšných 5 percent sa

Obecný úrad je dedičstvom po našich predkoch z prvej polovice minulého storočia. Niektoré nedostatky z pohľadu našej doby a našich nárokov sa však farbou nedajú odstrániť a preto sa bude budova rekonštruovať.

postará obec, čo znamená, že celkové náklady na túto obnovu dosiahnu výšku 352 265,69 eur. Zmluva s Ministerstvom

životného prostredia je už podpísaná a na jej základe teraz prebiehajú kontroly verejných obstarávaní. Po odsúhlasení

správnosti krokov vo výberových konaniach obec pristúpi k realizácii projektu.

V praxi to bude znamenať, že už počas tohtoročného leta dôjde k zatepleniu obvodového plášťa, výmene vonkajších otvorových konštrukcií, k vybudovaniu bezbariérového vstupu a nového schodiska, k úprave odkvapového chodníka a spevnených plôch pred vstupmi, ale aj k výmene klampiarskych konštrukcií, strešnej krytiny a k zmene vykurovania na plyn.

Pamätná budova, ktorú Petrania postavili začiatkom 20. storočia sami sebe a tiež pre budúce generácie, sa tak ocitne na úrovni, ktorá im dávno patrí.

(r)

Nová služba cez mobil

Od septembra tohto roku pripravuje obecný úrad zavedenie SMS rozhlasu na prijímanie úradných oznámov a informácií z obce prostredníctvom SMS správ. Táto služba je výhodná pre občanov, ktorí sa z práce vracajú neskôr a nemajú možnosť počuť obecný rozhlas. Prostredníctvom SMS správ, budú záujemcovia informovaní o kultúrnych a spoločenských podujatiach, o dôležitých upozorneniach, najmä o plánovaných odstavkách sietí (elektrina, plyn, voda, ...) a pod. Ak sa rozhodnete využívať SMS rozhlas, pre registráciu stačí, aby ste poslali zo svojho mobilného telefónu SMS správu v tvare: „Meno a priezvisko SMS ANO“ na telefónne číslo 0948 127 599. Ak budete chcieť zrušiť zasielanie správ SMS rozhlasu, pošlete

na rovnaké tel. číslo SMS správu v tvare: „Meno a priezvisko SMS NIE“. Prijímanie týchto správ je bezplatné. Zasláním SMS súčasne vyjadrite dobrovoľný súhlas so zhromažďovaním a spracovávaním svojich osobných údajov (mena a priezviska, telefónneho čísla). Tieto údaje budú spracované výhradne na účely vášho informovania v rozsahu všeobecných informácií poskytovaných obcou podľa Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 čl. 6 ods. 1 písm. b) GDPR a § 13 písm. a) zákona č. 18/2018 o ochrane osobných údajov a nebudú poskytnuté tretím stranám. Po prípadnom odvolaní súhlasu budú osobné údaje uchovávané v súlade s platnou legislatívou a následne budú bezpečne vymazané. (r)

Neznášam ťa

F*actor to na peterskej divadelnej scéne táhá už štvrtý rok. Jeho členovia už tradične pred koncom minulého roka uviedli v našom kultúrnom dome inscenáciu Neznášam ťa, ktorá bola o tom, ako môže taký Silvester dopadnúť. Že inscenácia mala úspech najmä u mladých divákov ani netreba hovoriť. Osobitosťou našich divadelníkov je, že sa chcú v svojich predstaveniach tvorivo realizovať a najmä chcú cez súčasnosť prehovoriť k mladej, ale i k staršej generácii, o tom čo žijú a prežívajú. (r)

Zabíjačka fašiangová

Zabíjačka s prívlastkom fašiangová sa konala 16. februára. Hoci zima nebola dlhá, ba ani tuhá, ľudia predsa len cítili potrebu trochu sa spoločensky vyžiť, byť medzi priateľmi známymi, susedmi a preto aj prišli. Že sa naša zabíjačka aj tohto roku vydarila, o tom svedčí nielen hojný počet návštevníkov, ale i to, že sa zjedla celá sviňa, ktorá „padla“ na tradič-

né domáce produkty. O dobrú atmosféru a náladu sa postarali naši kuchári, nevelký, ale veselý fašiangový sprievod a samozrejme Jednota dôchodcov, ktorej členovia pri kultúrnom dome predviedli malý program. A predovšetkým o to išlo. O dobrú náladu a skvelú atmosféru, ktorú sme spoločne dokázali vytvoriť. (r)

Vyčistili okolie dediny

Že Petrania nie sú k svojmu životnému prostrediu ľahostajní, znovu dokázali počas veľkej brigády, ktorá sa konala 13. apríla pri príležitosti Dňa zeme.

Na výzvu obecného úradu „Spravme niečo pre našu obec“ zareagovalo približne 50 občanov. Tí v skupinkách prečesali blízke okolie dediny, v ktorom nazbierali 180 vriec drobného dopadu. Pomerne veľkým prevypaním bol pre

nich nález 50 automobilových pneumatík, ktorých sa u nás niekto lacno zbavil a spôsobil problém, čo s ich likvidáciou? Počas brigády jej účastníci vyčistili okolie cintorína, ihriska, Kalenika a priestory popri diaľnici, pričom im veľmi účinne asistovali naši dobrovoľní hasiči so svojou Aviou.

Nakoniec, ako odmenu za svoju aktivitu, sa všetci stretli s dobrou náladou na dobrom guláši. (r)

Zatiaľ dokážeme vyseparovať iba 20,76% odpadu

Odpad je globálny, svetový problém, ktorý nás prenasleduje až za dvere našich domácností. Zaoberajú sa ním politici, environmentalisti, ekonómovia na svetovej i európskej úrovni, štáty, ministerstvá, samosprávne kraje, mestá i obce a samozrejme občania. Hneď v úvode treba povedať, že tento problém je pre všetkých z roka na rok finančne náročnejší, čo súvisí s tlakom cien za odvoz a skládkovanie komunálneho odpadu.

aby zvýšili percento separovania. Chcú tým znevýhodniť skládkovanie odpadu, ktorý je posledný v hierarchii odpadového hospodárstva. Odpadom na skládke by teda malo byť to, čo sa už ďalej nedá separovať a použiť ako druhotná surovina. Samozrejme, mestá a obce sa zasa obracajú a apelujú na svojich občanov, ktorí majú veľkú časť tohto odpadového problému vo svojich rukách a môžu ho svojim správaním ovplyvniť. Takže logicky, čím viac odpadu vyseparuje ob-

ktorý si od 1. 1. 2019 podľa zákona 329/2018 z. z. a nariadenia vlády 330/2018 pripočítavame k doterajšej cene za odpad. Mestá a obce sa prostredníctvom ZMOS-u tomu to zaťažovaniu svojich rozpočtov i občanov na rokovaníach s ministerstvom životného prostredia pravidelne bránia, avšak ministerstvo vo svojich posledných vyhláseniach pre RTVS v máji t. r. už avizovalo ďalšie zvyšovanie poplatkov na budúci rok.

Na čo treba dávať pozor

Nechceme rozoberať, aký odpad patrí do ktorej nádoby. To občania dobre vedia. Chceme len upozorniť, na čo si dávať pri manipulácii s odpadom pozor. Napríklad, ak obsah vašej nádoby na TKO je viac ako 110 litrov, spoločnosť, ktorá odváža smeti si automaticky účtuje vývoz dvoch nádob miesto jednej. V prípade, že k svojej nádobe priložíte ďalšie vrecia s odpadom, spoločnosť si opäť účtuje dve a viac nádob podľa počtu vriec. To znamená, že kovovú alebo plastovú nádobu na odpad ktorú vlastníte, treba naplniť čo najefektívnejšie. Obec v takomto prípade dopláca za nadmerné vývozy.

Plasty, to je kapitola sama o sebe. Zvyčajne sa stáva, že tento odpad je veľmi znečistený, prípadne, že v nádobe na plasty nie sú len umelé hmoty, resp. nachádzajú sa tam plasty v kombinácii s inými materiálmi. V takomto prípade, spoločnosť pokladá kontajner na

plasty za komunálny odpad a nezapočíta ho do separovanej zložky. Obec tak musí uhradiť sumu, ako za vývoz a uskladnenie komunálneho odpadu.

Ďalším problémom sú často preplnené kontajnery na papier a plasty. Možno by bolo dobre, keby ich obec mala viac, ale ich súčasné množstvo je prepočítané na počet obyvateľov. Preto je potrebné aby sa petflaše, plechovky a ostatné umelé hmoty stlačili, čo najviac. Kartónové škatule je najlepšie rozrezať na menšie kusy a až tak vložiť do zbernej nádoby. Predovšetkým dbať na to, aby sa jednotlivé materiály navzájom nepomiešali.

Veľkou otázkou je, čo s použitými automobilovými pneumatikami, ktoré neraz končia v kríkoch za obcou. Rada, aby ich uložili v autorizovaných servisoch, kde sú povinní ich odobrať a zlikvidovať, je síce dobrá, no zo skúseností vieme, že servisy tak robia s veľkou neochotou. Najlepšie je pri výmene pneumatík kúpiť si u nich nové a zároveň staré rovno nechať v pneuservise, čo je najjednoduchší spôsob, ako sa ich zbaviť. Výhrady majú aj odberatelia elektroodpadu, ktorí požadujú, aby bol vyradený výrobok kompletný. Stane sa, že z rozbitej práčky sa vyberie elektromotor a na odvoz zostane iba plechový skelet. Takýto odpad však už patrí do starého železa, pretože odberateľovi išlo o farebné a drahé kovy.

Zvýšiť percento separácie odpadu obci môžu občania aj iným spôsobom. V prípade, že z vlastnej iniciatívy odnesiete kovy do zberných surovín, odovzdáte papier, či elektroodpad do zberne, pýtajte si potvrdenie o odovzdaných kilogramoch. Potvrdenie o prevzatí odpadu potom prinesiete na obecný úrad. Obec si takto môže počet kilogramov prirátavať k svoju množstvu vyseparovaného odpadu. P. L.

Položka	Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu	Sadzba za príslušný rok v €/t		
		2019	2020	2021
1	do 10%	17	26	33
2	10 - 20 %	12	24	30
3	20 - 30%	10	22	27
4	30 - 40 %	8	13	22
5	40 - 50 %	7	12	18
6	50 - 60 %	7	11	15
7	nad 60 %	7	8	11

Tabuľka, ktorá hovorí o tom, ako sa nám bude zvyšovať ročná sadzba za odpad, v závislosti od úrovne vytriedeného komunálneho odpadu. Tohto roku platíme 10 eur za tonu, o dva roky to bude takmer o 200 % viac, Vyplatí sa nám nad tým zamyslieť.

Systém funguje tak, že napríklad Európska únia prijme nejaké kvóty na separovanie a uskladňovanie, teda likvidáciu odpadu, ktoré sa jednotlivé krajiny cez ministerstvá životného prostredia snažia naplniť. Ministerstvo životného prostredia prostredníctvom každoročného zvyšovania poplatkov, ktoré sa započítavajú do ceny za skládkovanie odpadu, tlačia na mestá a obce,

čan, tým menej (i pri stále sa zvyšujúcich poplatkoch) zaplatia on i obce za skladovanie komunálneho odpadu.

Z hľadiska obce je dnes veľmi dôležitým ukazovateľom percento vyseparovaného odpadu. Vypočítame ho tak, že vyseparovaný odpad v tonách, podelíme celkovým objemom komunálneho odpadu za rok. Aktuálne číslo v Liptovskom Petre je 20,76 percenta. Keby sme mali tento výsledok trochu okomentovať, tak by sme museli jednoducho povedať, že je to málo a ideálne by bolo, keby sme v súčasnosti dosiahli stupeň separovania minimálne 50 percent. Vyššie percento totiž znamená, nižší odvod obce za smeti a odpad do envirofondu, čo je nový odvod,

S redaktormi po peterskom chotári

Rádio Regina odvysielala 5. mája rozhlasový dokument Zvony nad krajinou, ktorý venovala Liptovskému Petru. Príležitosťou pre vytvorenie tejto relácie bolo 15. výročie úmrtia nášho rodáka, fotografa Martina Martinčeka. A jemu patrilo aj úvodné slovo, pravda, vybrané zo zvukového archívu, v ktorom sa venoval spomienkam na svoje živé fotografické objekty z hôr. Dokument neobišiel ani M. Rúfusa, spoluautor a spoluautora jeho viacerých kníh. Ten M. Martinčeka pripomenul ako človeka, ktorý počúval krajinu a cez počuté ju dokázal zviditeľniť. Ocenil na ňom to, že sa vedel postaviť na ob-

ranu vnútorného sveta ľudí, ktorí rezignovali na vonkajší svet. Na M. Martinčeka si zaspomínala aj K. Fedoršová, opatrovatelka manželov Martinčekovcov, ako na veľmi spoločenského, taktického, zdvorilého a galantného človeka. Starostka A. Papajová potom previedla redaktorov po obci i mar-

tinčekovie dome, kde ich uviedla do histórie i súčasného diania v Lipt. Petre. Ľubica Uličná zasa urobila s redaktormi malý exkurz medzi naše známe osobnosti – Máriu Belovú, Irenu Jakubcovú - Déerovú a Ferdinanda Čatloša. M. Krivoš vzal redaktorov na prechádzku na Kaleník, kde im ukázal Čatlošovu chatu, záhradársku osadu i okolitú tatranskú prírodu s dominantnými kopcami.

Na divadelníkov, ale i kúpanie v Belej a na Mlynici si zaspomí-

nal Emil Drugaj. Redaktori sa zastavili tiež pri Monike Olšovskej, našej preborničke v dog dancingu, pri M. Majerovi ako hlavnému ceromoniálovi a dozorcovi stavania májov, pri Dušanovi Uličnom, veľkom včelárovi a výrobcovi fujár i pri pani farárke Daniele Mikušovej, ktorá smutne skonštatovala fakty okolo rednúcej evanjelickej obce.

Dokument Zvony na krajinou takto opäť pripomenul Slovensku, že v strede horného Liptova sa nachádza živá obec, plná skvelých ľudí, obklopená krásnou prírodou. Odkaz na uvedenú reláciu nájdete vo videogalérii na internetovej stránke našej obce. (r)

Bonusom je pekný výhľad

V piatok, 6. júna sa konala kolaudácia na stavbe bytového domu, ktorý vyrástol na múroch bývalej slobodárne. Liptovský Peter tak opäť získal zo strany Lipt. Hrád-

ku dôstojný vstup do obce. Miesto opustenej a zanedbanej stavby tu vyrástla prakticky nová bytovka, ktorá vhodne zapadá do okolitého prostredia. Bonusom bývania v tejto časti Lipt. Petra je pekný výhľad smerom k Belej, k hradnému kútu a na Hradskú horu. V bytovom dome sa nachá-

dzajú 2, 3 i jeden 5-izbový byt a apartmán. Je vybavená plynovou kotolňou, výťahom, parkovacími miestami a opravenou prístupovo komunikáciou. Po vydaní kolaudačného rozhodnutia, pred-

pokladáme koncom mesiaca, sa do nej budú môcť nastahovať prví majitelia. Tí pri kúpe bytov v tejto lokalite skutočne nezaváhali, lebo z osemnástich, zatiaľ zostal voľný iba jeden. (r)

Ulice budú mať svoje názvy

V zmysle novelizácie Zákona o obecnom zriadení, čaká našich poslancov v nasledujúcich mesiacoch schválenie piatich všeobecnezávazných nariadení (VZN). Jedno z nich sa týka ustanovenia oficiálnych názvov verejných priestranstiev a ulíc. Za týmto cieľom už bola v obci zriadená komisia. Podľa slov starostky Anny Papajovej, prednosť majú staré pôvodné, všeobecné názvy tak, ako ich používali naši predkovia, napríklad, pri označovaní častí obce a uchovali sa v ústnej tradícii počas niekoľkých generácií Petranov. Spresnila, že pri nových názvoch sa snažili vyhnúť pomenovávaniam ulíc podľa osobností, s ktorými časť občanov môže a časť nemusí súhlasiť. Samozrejme, občania, ktorí si tieto tradíciu zavede-

né názvy pamätajú majú ešte možnosť do konca augusta ich pripomenúť na obecnom úrade, pričom komisia určite ich pripomienku vezme do úvahy. Zatiaľ sa predpokladá, že poslanci sa týmto VZN budú zaoberať na niektorom zo svojich zasadnutí do konca roku. Nové, oficiálne pomenovanie ulíc a verejných priestranstiev bude mať však aj svoje dôsledky. Vynútia si napríklad, zmeny adries v rôznych úradných dokumentoch, v obchodných registroch, a ďalších inštitúciách, s ktorými firmy i občania bežne prichádzajú do styku, ale tiež na identifikačných kartách, teda po starom, v občianskych preukazoch. Pre zjednotenie tejto zmeny sa zatiaľ hľadá spôsob, ako by sa dala vykonať priamo v našej obci. (r)

